

Mål och kvalitet 2018

- Analysrapport av den kommunala förskolans pedagogiska uppdrag i Varbergs kommun 2017/18
-

VARBERGS
KOMMUN

Barn- och utbildningsförvaltningen i Varberg

Susanna Hanson
Förvaltningschef

Agneta Svenberg
Verksamhetschef förskola

Maria Wirén
Utvecklingschef

**VARBERGS
KOMMUN**

Stärka pedagogers
skicklighet som lyfter
barns och elevers
resultat

Öka elevers möjlighet
för snabbare väg till
studier och yrkesliv

Öka välmående och
minska utanförskap

VARBERGS
KOMMUN

Innehåll

Sammanfattning	4
1 Inledning.....	5
1.1 Metod	5
1.2 Analys och slutsatser.....	5
2 Nuläge	6
3 Analys av barnens möjligheter till ökat lärande	8
3.1 Målarbetet stödjer utvecklingsarbetet i förskolan	8
3.2 Pedagogiska ledare systematiserar den pedagogiska utvecklingen.....	9
3.3 Ledande förskollärare driver pedagogisk utveckling.....	10
3.4 Tydlig progression som resultat av barnhälsoarbete	10
3.5 Systematiskt kvalitetsarbete och aktionsforskning	11
3.6 Fokusområden påverkar innehållet i undervisningen.....	12
3.7 Synliggörande av barnens lärande.....	12
4 Avslutning	13
4.1 Verksamhetens progression i kvalitet under mandatperioden	13
4.2 Utvecklingsområden	14
5 Källförteckning	15

Dokumenttyp:	Dokumentnamn: Mål och kvalitet 2018	Diarienummer: BUN 2018/1017
Beslutad av:	Beslutsdatum:	Giltig till och med:
Gäller för:	Dokumentansvarig avdelning: Utvecklingschef	Senast reviderad:

Sammanfattning

Mål och kvalitet 2018 har fokus på förskolans pedagogiska uppdrag och hur förskolorna arbetar för att öka barnens möjligheter till lärande. Analysen i *Mål och kvalitet* grundar sig på kvalitetsdialoger mellan förskolechefer, verksamhetschef för förskola samt förvaltningens kvalitetsteam.

Utifrån analysen av barnens möjligheter till ökat lärande sammanfattas de områden som har haft en tydlig kvalitetshöjning under mandatperioden.

Pedagogiskt ledarskap och ledande förskollärare resulterar i pedagogisk utveckling

- Förskolechefer arbetar alltmer systematiserat och aktivt för att driva den pedagogiska utvecklingen.

Barnhälsoarbetet

- Systematik har skapats genom kontinuerliga möten om barngruppernas behov av anpassningar i lärmiljö.

Utvecklandet av systematik för lärande mellan förskolechefer

- Förskolechefgruppen har påbörjat ett arbete med att driva gemensam utveckling och lära av varandra, exempelvis inom ramen för den reviderade läroplanen.

Analysen har också fångat ett antal utvecklingsområden för att fortsatt öka kvaliteten och måluppfyllelsen i Varbergs kommunala förskolor.

Likvärdighet mellan förskolor

- Förskolechefgruppen arbetar för att skapa en gemensam förståelse av den reviderade läroplanen som styr verksamheten. Arbetet syftar också till likvärdighet i förutsättningar mellan förskolor.

Att följa förskolans måluppfyllelse

- Nästa steg i huvudmannens systematiska kvalitetsarbete handlar om att ytterligare utgå från mål i läroplanen och förskolornas utvecklingsplaner när analys av måluppfyllelse genomförs.

Professionsutveckling i förskolan

- Fortsatt ökad medvetenhet om undervisning i förskolan och tydliggörandet av olika roller och uppdrag mellan pedagoger.

1 Inledning

Det systematiska kvalitetsarbetet i Varbergs kommunala förskolor pågår löpande i verksamheten. Varje förskolechef ansvarar för att leda och organisera ett utvecklingsarbete utifrån förutsättningar, framgångsfaktorer och utvecklingsområden funna i den egna verksamheten.

I det kommunövergripande systematiska kvalitetsarbetets årshjul sker två avstämningar. *Trygghet och trivsel* med fokus på ett omsorgsperspektiv och *Mål och kvalitet* med fokus på det pedagogiska uppdraget.

Förskolan styrs av skollagen och förskolans läroplan, Lpfö-98. Syftet med verksamheten är enligt skollagen att stimulera barns utveckling och lärande samt erbjuda barnen en trygg omsorg.¹ Läroplanen anger att den pedagogiska verksamheten ska genomföras så att den stimulerar och utmanar barnets utveckling och lärande.²

Kvalitetsuppföljning av fristående förskolor redovisas löpande under året i tillsynsrapporter till barn- och utbildningsnämnden.

1.1 Metod

Avstämningen *Mål och kvalitet* utgår från förskolornas målarbete och systematiska kvalitetsarbete. Verksamhetschef för förskola och kvalitetsteam har under hösten träffat förskolechefer grupperade efter de geografiska teamen. Vid respektive dialog har två team deltagit för att fungera som kritiska vänner. Det kritiska vän perspektivet har resulterat i ett lärande mellan förskolechefer, men också en möjlighet till att fördjupa analysen genom att förskolechefer ställer frågor till varandra och kompletterar varandra i analysen.

1.2 Analys och slutsatser

Analysen i *Mål och kvalitet* grundar sig på kvalitetsdialogerna. Rapporten beskriver de områden som många dialogsamtal berört eller som i någon dialog visat sig vara särskilt starkt kopplade till barnens möjligheter till ökat lärande. I avsnittet *Avslutning* sammanfattas de områden där en tydlig kvalitetshöjning under mandatperioden syns samt de utvecklingsområden som identifierats utifrån dialogerna.

¹ Skollagen 2010:800

² Skolverket (2011). *Läroplan för förskolan Lpfö 98*. Stockholm: Skolverket

2 Nuläge

Utvecklingsområden enligt Mål och kvalitet 2017

I förra årets rapport *Mål och kvalitet 2017* framkom ett antal utvecklingsområden inom förskolan. Utvecklingsområdena hanteras på förvaltningsövergripande nivå och/eller på förskolorna. En kort sammanfattning av vilket arbete som har varit och är i fokus redovisas under varje område nedan:

Utveckling av grunduppdraget utifrån omarbetad läroplan för förskolan

- I Varberg har förberedelsearbetet med den reviderade läroplanen inneburit särskilt fokus på fyra områden. Områdena är utbildning och undervisning i förskolan, jämställdhet, digitalisering och modersmål. Den reviderade läroplanen träder i kraft 1 juli 2019.³
- Respektive förskola har också den reviderade läroplanen i fokus utifrån dessa och andra perspektiv.

Övergångar från förskola till skola

- Förvaltningen har under hösten 2018 påbörjat ett arbete för att skapa nya former för att höja kvaliteten i övergångar mellan och inom alla förvaltningens verksamheter.

Pedagoger behöver ytterligare utmana varandra i det kollegiala lärandet

- Förskolorna arbetar kontinuerligt med att utveckla det kollegiala lärandet. Exempelvis har höjda förväntningar på de kollegiala mötena höjt kvaliteten.

Analysen i aktionsforskningen kan stärkas ytterligare

- Forskningscirkel för aktionsforskningshandledare genomfördes 2017/18.
- Kurs anordnas 2018/19 i aktionsforskning för förskollärare som inte läst aktionsforskning tidigare. Kursen arrangeras av förvaltningen genom övergripande samordnare för aktionsforskning och aktionsforskningshandledare.
- Förskolorna arbetar kontinuerligt med frågan genom sitt systematiska kvalitetsarbete. Förskolechefer och ledande förskollärare stödjer pedagoger i att fördjupa analysen.

Digitalisering i förskolan

- Förvaltningsövergripande kompetensutvecklingsinsatser 2017/18.

³ Skolverket (2018). *Läroplan för förskolan Lpfö 18*.

- Förskolorna arbetar med frågan genom sitt systematiska kvalitetsarbete och genom utvecklingsplanerna.

Läslyftet

- 13 förskolor arbetade med läslyftet inom ramen för statsbidraget 2017/18. Ytterligare tre förskolor deltar 2018/19.

Förvaltningsövergripande utvecklingsinsatser

Innehållet och formen för kompetensutvecklingsinsatserna tar utgångspunkt i barn- och utbildningsförvaltningens verksamhetsplan och utifrån identifierade behov som framkommit i det systematiska kvalitetsarbetet. Syfte är att skapa likvärdighet, långsiktighet och hållbarhet för att nå nämndens prioriterade mål.

Kompetensutvecklingsinsatserna har riktats till pedagoger. För förskolan har insatser 2017/18 funnits inom följande områden:

- Digitalisering i förskola
- Levande läsning. Pågår mellan 2016/17 - 2018/19 och involverar samtliga förskolor.
- Läslyftet
- Dokumentera, följa upp, utvärdera och utveckla förskolans kvalitet
- Nyanlända och modersmål
- Forskarcirkel för aktionsforskningshandledare. Aktionsforskarcirkeln genomförs i samarbete med Göteborgs universitet
- Reggio grundutbildning (Uppdragsutbildning Borås högskola 7,5 hp.)

3 Analys av barnens möjligheter till ökat lärande

Analysen har identifierat ett antal områden som har gett en kvalitetshöjning av verksamheten under året eller är ett fortsatt utvecklingsområde. Samtliga områden analysen lyfter stödjer ett ökat lärande för barnen.

3.1 Målarbetet stödjer utvecklingsarbetet i förskolan

I verksamhetsplan 2016-2019 har barn- och utbildningsförvaltningen preciserat hur arbetet med barn- och utbildningsnämndens mål ska genomföras under mandatperioden. Förskolechef preciserar i sin tur nämndens mål i förskolornas utvecklingsplan.

Skollagen, läroplan för förskolan, de lokala utvecklingsplanerna på förskolorna styr verksamheten tillsammans med andra styrdokument. Genom utvecklingsplanerna stärks långsiktigheten, förmågan att hålla i och hålla ut utvecklingsinsatser och stödjer prioriteringar i utvecklingsarbetet. Verksamhetsplan och tillhörande årshjul ger ett bra stöd och systematik för att skapa en gemensam grund i verksamheten, ett tydligt målarbete och uppföljning.

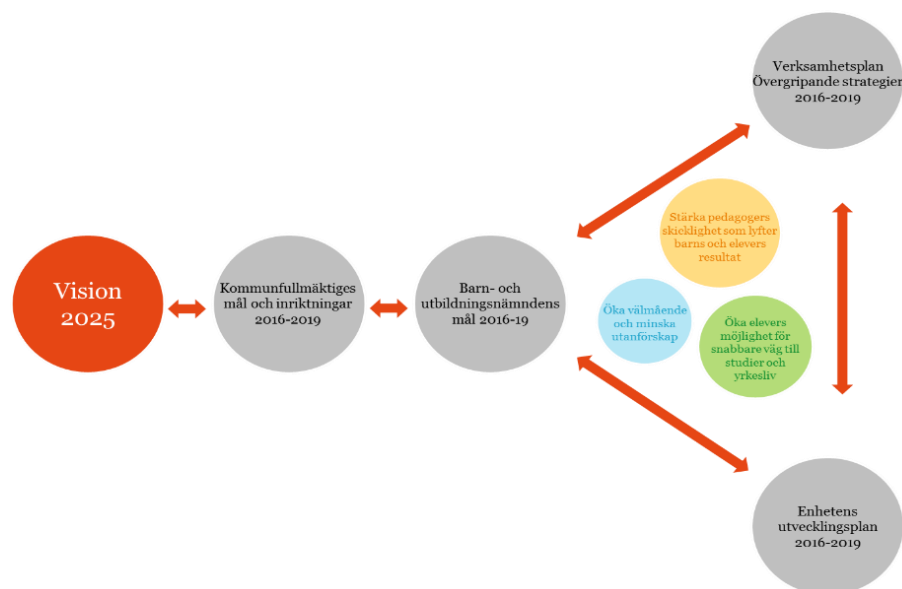

Bild 1. Målstyrningsprocessen övergripande.

3.2 Pedagogiska ledare systematiserar den pedagogiska utvecklingen

Förskolechefens uppdrag att vara pedagogiska ledare är viktigt för att driva verksamhetens pedagogiska utveckling. Genom att förskolechefer organiserat för kontinuerlig kollegial reflektion och pedagogisk planering samt utformat ett årshjul för systematiskt kvalitetsarbete har förutsättningar för pedagogisk utveckling skapats. När förskolechef utifrån den pedagogiska dokumentationen, i möten med pedagogerna eller genom höga förväntningar utmanar verksamheten driver de den pedagogiska utvecklingen framåt. Utvecklingen synliggörs både av att kollegialt lärande professionaliseras och fördjupas.

Tid för pedagogisk planering och systematiskt kvalitetsarbete

Kvalitetstid för planering och för det systematiska kvalitetsarbetet är strukturerat på förskolorna. Utifrån en reviderad läroplan, som träder i kraft 1 juli 2019, med ökade krav på utbildningen i förskolan och förskollärarnas uppdrag upplevs en oro i organisationen att kvalitetstiden inte räcker till. Förskolechefer organiserar för att möjliggöra kvalitetstid. Frånvaro av en eller ett fåtal pedagoger kan innebära att övriga pedagoger behöver minska sin kvalitetstid. Förskolor med färre antal pedagoger är mer känsliga för frånvaro.

Förvaltningen har ökat förutsättningar för utvecklingsarbetet i förskola genom att utöka antalet kompetensutvecklingsdagar inför läsåret 2018/19. Arbetet med att möjliggöra kvalitetstid för att möta behovet är ett fortsatt utvecklingsarbete.

Kvalitetsindikatorer för att utveckla bästa möjliga möte för lärande

Genom medarbetarsamtal och kvalitetsindikatorer tydliggörs förväntningar på verksamheten och pedagoger att utveckla sin undervisning och professionalitet. Kvalitetsindikatorerna är viktiga för att skapa en röd tråd i verksamheten, från de mål som är uppsatta till vad som förväntas av bästa möjliga möte för lärande. Genom att ytterligare utveckla indikatorerna kan en kvalitetshöjning ske, ett behov som kommer av att kvaliteten hos pedagoger har höjts under mandatperioden.

Skapande av förutsättningar genom organisation och struktur

Det pedagogiska ledarskapet handlar i stor utsträckning om att organisera och skapa förutsättningar för pedagoger att genomföra sitt uppdrag med högsta kvalitet. En förutsättning är barngruppernas storlek. Många förskolor har minskat barngrupperna genom att organisera pedagogerna till att arbeta i par istället för tre tillsammans. Som exempel kan barngruppen minskas från 15 till 10 barn vilket kan skapa en lugnare miljö för barnen. Det innebär också att varje pedagog följer 10 barn istället för 15. I teorin är det 1 pedagog på 5 barn i båda

fallen, men planering, dokumentation, reflektion och analys går från fokus på 15 till 10 barn i det här exemplet.

Flera förskolor använder sig av koordinators eller samordnare. Dessa förskollärare har i uppdrag att (om)planera verksamheten dagligen utifrån schemaändringar i barngruppen så att personella resurser kan anpassas till barngruppernas storlek.

Flera förskolor har omorganiserats och fått nya förskolechefer det senaste året till följd av nyanställningar, nya förskolor eller att ytterligare förskolor ingår i en förskolechefs ansvar. Förskolecheferna arbetar med kartlägga förskolornas behov, skapa struktur i organisationen och ett gemensamt förhållningssätt hos pedagoger.

3.3 Ledande förskollärare driver pedagogisk utveckling

I förskolan finns flera olika roller för förskollärare. Aktionsforskningshandledare, förstelärare i förskolan, utvecklingspedagog, läslyftshandledare och pedagogista är exempel. Dessa "ledande förskollärare" finns i olika grad på förskolorna beroende på vilken kompetens som förskollärare har samt hur förskolechef väljer att organisera sina förskollärare. Gemensamt för rollerna är att de driver den pedagogiska utvecklingen framåt, men på olika sätt. Det kan ske som handledare åt andra pedagoger i den dagliga verksamheten, genom att leda ett utvecklingsarbete inom särskilda områden och/eller nyttjar förskolecheferna de ledande förskollärarna till att stödja förskolechef i det systematiska kvalitetsarbetet genom analysmöten med arbetslag.

Det finns en variation mellan förskolorna hur väl uppdragen är definierade för de olika ledande förskollärarna samt vilka förutsättningar de har att genomföra sitt uppdrag. Förskolechefer arbetar med att definiera innehållet för den nyinrättade tjänsten förstelärare på de olika förskolorna.

3.4 Tydlig progression som resultat av barnhälsoarbete

Barnhälsoarbetet har utvecklats under mandatperioden. Systematik har skapats genom kontinuerliga möten om barngruppernas behov av anpassningar i lärmiljö. Pedagoger har ökat sin kunskap om det salutogena, inkluderande och relationella förhållningssättet och dess betydelse för barns lärande. Tidiga och kvalitativa kartläggningar, bildstöd och teckenstöd är konkreta förändringar i verksamheten. Framförallt har kompetens, medvetenhet och förhållningssätt utvecklats. Utvecklingen har resulterat i tidiga insatser och lärmiljöer som inkluderar behov hos fler barn än tidigare, vilket minskar behovet av stöd och extra anpassningar ur ett långsiktigt perspektiv. Tidiga insatser och generella

anpassningar gynnar alla barns lärande. Specialpedagogisk kompetens har varit och är en framgångsfaktor för utvecklingen.

3.5 Systematiskt kvalitetsarbete och aktionsforskning

Det systematiska kvalitetsarbetet som pedagogerna bedriver i den dagliga verksamheten har en tydlig aktionsforskningsinriktad process. Genom en kartläggning av verksamhetens och barnens behov definieras områden undervisningen i förskolan ska kretsa kring den kommande perioden. Att pedagogerna är delaktiga i framtagandet av områden beskrivs som en styrka, både för att det ska finnas en vilja att öka sin kompetens på området men också för att öka möjligheterna till att förändra verksamheten utifrån det lärande som görs. Genom planering av aktioner, genomförande och dokumenterande av aktionen och därefter reflektion och analys formeras undervisning och lärmiljöer.

Ökad kvalitet av det systematiska kvalitetsarbetet

Löpande i det systematiska kvalitetsarbetet berörs läroplanens mål och andra styrdokument. Aktionsforskningshandledare, pedagogista, utvecklingspedagog och förskolechefer är viktiga för att pedagoger ska lyfta in styrdokument, forskning och litteratur samt följa barnens lärande i det systematiska kvalitetsarbetet. Samtidigt har medvetenheten hos pedagogerna höjts. Dokumentationen i det systematiska kvalitetsarbetet nyttjas i information till vårdnadshavare för att synliggöra den undervisning och det lärande som sker genom förskolan.

Under mandatperioden har den pedagogiska dokumentationen utvecklats i form, kontinuitet och kvalitet vilket är en förutsättning för att följa undervisningen och barns lärande. Dokumentation till vårdnadshavare har haft motsvarande utveckling.

Utvecklingsområden i det systematiska kvalitetsarbetet

Utvecklingsområden i det systematiska kvalitetsarbetet är olika på förskolorna. Att aktionsforskningen tydligare ska utgå från läroplansmål, barnens behov av lärande och synliggörande hur aktionen bidragit till eller skapat möjligheter för ett ökat lärande är exempel.

När teman, projekt eller aktionsforskning är avslutad och nästa ska påbörjas är det ett utvecklingsarbete att lärdomar hos pedagogerna tas om hand i kommande arbete, men också att lärdomar delges inom förskolan och i teamet.

3.6 Fokusområden påverkar innehållet i undervisningen

Mål i utvecklingsplanerna, pedagogernas val av aktioner utifrån kartläggning och kompetensutvecklingsinsatser påverkar innehållet i undervisningen. Insatser som budskap i bild och text, levande läsning och läslyftet gör exempelvis att pedagoger arbetar med språkutveckling i undervisningen. På samma sätt främjar en utvecklingsgrupp på en förskola eller ett mål i utvecklingsplanen med fokus på digitalisering användandet av digitala verktyg i undervisningen.

Undervisningsbegreppet⁴ i fokus

Förskolorna arbetar fortsatt med undervisningsbegreppet. Utvecklingsarbetet har resulterat i ökad medvetenhet om vad undervisning i förskolan är, vilket exempelvis ökat förmågan att differentiera undervisningen utifrån barn och barngrupp. Samtidigt är undervisningsbegreppet ett utvecklingsområde för att öka medvetenheten, kvaliteten och likvärdigheten i hela verksamheten.

Likvärdighet och samsyn ett pågående utvecklingsarbete

Fokusområden på förskolorna varierar beroende på de behov förskolechef och pedagoger identifierar i verksamheten. Att utgå från varje förskolas behov är en viktig utgångspunkt. Det pågår ett arbete för att skapa en samsyn och likvärdighet i förskolechefgruppen inom centrala områden. Nuvarande fokus är främst kopplat till den reviderade läroplanen som träder i kraft 1 juli 2019.

3.7 Synliggörande av barnens lärande

Att synliggöra barns lärande är komplext. Lärandet sker både genom förskolans bidrag men också utifrån att barnen blir äldre, utvecklas och lär sig i andra sammanhang. I dialogerna framkommer att barnen får möjlighet att lära sig inom alla läroplanens områden, och att detta blir synligt i dokumentationen. Beroende på vilka områden undervisningen kretsar kring, till exempel språk utifrån att pedagogerna medverkar i läslyftet, så ökar det möjligheterna för barns lärande inom området. I dialogerna har en kritisk reflektion varit att möjligheten för lärande inom vissa läroplansområden skiljer sig mellan förskolor. Framförallt har kompetens om digitalisering och användande av digitala verktyg samt förmåga och förutsättningar att möta flerspråkiga barn och vårdnadshavare lyfts.

⁴ Undervisnings enligt Skollag (2010:800): "... målstyrda processer som under ledning av lärare eller förskollärare syftar till utveckling och lärande genom inhämtande och utvecklande av kunskaper och värden."

4 Avslutning

4.1 Verksamhetens progression i kvalitet under mandatperioden

Utifrån analysen av barnens möjligheter till ökat lärande sammanfattas de områden som har haft en tydlig kvalitetshöjning under mandatperioden.

Pedagogiskt ledarskap och ledande förskollärare resulterar i pedagogisk utveckling

- Förskolechefer arbetar alltmer systematiserat och aktivt för att driva den pedagogiska utvecklingen. Genom att skapa förutsättningar för organisering av verksamheten, planering, systematiskt kvalitetsarbete, ledande förskollärare och genom sina förväntningar och reflektioner gentemot pedagoger driver de den pedagogiska utvecklingen framåt.

Barnhälsoarbetet

- Systematik har skapats genom kontinuerliga möten om barngruppernas behov av anpassningar i lärmiljö. Utvecklingen har resulterat i tidiga insatser och lärmiljöer som inkluderar fler barn, vilket minskar behovet av stöd och extra anpassningar ur ett långsiktigt perspektiv.

Utvecklandet av systematik för lärande mellan förskolechefer

- Förskolechefgruppen har påbörjat ett arbete med att driva gemensam utveckling och lära av varandra, exempelvis inom ramen för den reviderade läroplanen. Vilken effekt det har på verksamheten är för tidigt att avgöra, men den reviderade läroplanen och de fyra områden som varit i fokus under året kommer att följas upp inom ramen för *Mål och kvalitet 2019*.
- Huvudmannens systematiska kvalitetsarbete har under 2018 haft ett kritisk vän perspektiv. Två team i taget har deltagit vid varje kvalitetsdialog samt under elevhälsorådslagen inom ramen för avstämningen *Trygghet och trivsel*. Teamen har fungerat som kritiska vänner åt varandra vilket har resulterat i ett ökat lärande mellan förskolechefer. Vilken effekt det har på verksamheten är för tidigt att avgöra.
- Förskolornas systematiska kvalitetsarbete utvecklas kontinuerligt genom att årshjul strukturerats samt att pedagogers medvetenhet om undervisning i förskolan har höjts. Samtidigt kan förskolorna utveckla sin förmåga att lära av det kvalitetsarbete som genomförts, både inom och mellan förskolor och team.

4.2 Utvecklingsområden

Analysen har också fångat ett antal utvecklingsområden för att fortsatt öka kvaliteten och måluppfyllelsen i Varbergs kommunala förskolor.

Likvärdighet mellan förskolor

- Förskolechefgruppen arbetar för att skapa en gemensam förståelse av den reviderade läroplanen som styr verksamheten. Arbetet syftar också till att skapa likvärdighet i förutsättningar mellan förskolor och kommer att fortsätta fördjupas och breddas både utifrån reviderad läroplan och förskolornas förutsättningar.

Att följa förskolans måluppfyllelse⁵

- Huvudmannens systematiska kvalitetsarbete och förskolornas dokumentation följer utvecklingen i verksamheten som ökar möjligheterna för barns lärande. Nästa steg i huvudmannens systematiska kvalitetsarbete handlar om att ytterligare utgå från målen i läroplanen och förskolornas utvecklingsplaner när analys av måluppfyllelse genomförs.
- Förskolornas dokumentation kan utvecklas till att ytterligare synliggöra barnens lärande. Den reviderade läroplanen stärker detta genom att ge riktlinje att varje förskollärare ska ansvara för att ” varje barns utveckling och lärande kontinuerligt och systematiskt följs, dokumenteras och analyseras för att det ska vara möjligt att utvärdera hur förskolan tillgodoser barnens möjligheter att utvecklas och lära i enlighet med läroplanens mål.”⁶

Professionsutveckling i förskolan

- Förskolan fick sin första läroplan 1998, och kommer från och med 1 juli 2019 få en reviderad läroplan. Läroplansutvecklingen ökar kraven på en alltmer professionell verksamhet som bedriver en kvalitativ undervisning. Inom flera områden i analysen ser förskolechefer en variation av professionalism i verksamheterna där fokus på yrkesrollen och uppdraget i flera fall behöver stärkas.
- Fortsatt ökad medvetenhet om undervisning i förskolan och den reviderade läroplanen som helhet är viktigt för att utveckla professionen.
- En del i professionsutvecklingen är tydliggörandet av olika roller och uppdrag. Till exempel vilka olika ansvar ledande förskollärare, förskollärare, barnskötare och barnvårdare har.

⁵ Måluppfyllelse i förskolan kan beskrivas som att förskolan ska bidra till varje barns utveckling och lärande utifrån områdena i läroplanen. För att utvärdera måluppfyllelsen kan fokus vara på hur väl förskolan tillgodosett barnens möjligheter att lära och utvecklas i enlighet med målen i läroplanen.

⁶ Skolverket (2018). *Läroplan för förskolan Lpfö 18*. Sid. 18.

5 Källförteckning

Håkansson, Jan (2017). *Systematiskt kvalitetsarbete i förskola, skola och fritidshem*. Studentlitteratur. Sid. 150f

Skollagen 2010:800

Skolverket (2011). *Läroplan för förskolan Lpfö 98*.

Skolverket (2018). *Läroplan för förskolan Lpfö 18*.

**VARBERGS
KOMMUN**

BESÖKSADRESS: NORRGATAN 25 ¹⁶**POSTADRESS:** VARBERGS KOMMUN, 432 80 VARBERG
TELEFON VÄXEL: 0340-880 00 **E-POST:** BUN@VARBERG.SE **WEBBPLATS:** WWW.VARBERG.SE